

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

ГОЛОС УКРАЇНИ

Проблема Прибрати камені спотикання для інвесторів
▶ СТОР. 2

Відродження Олесь Санін у Парижі презентував «Довбуша» французькій аудиторії
▶ СТОР. 6

Баланс тижня Ціни та ринок праці
▶ СТОР. 7

№ 50 (8329)

СЕРЕДА, 13 БЕРЕЗНЯ 2024 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Збитки від війни: у науковців свій рахунок до окупантів

Не ветеран має іти за послугами, а навпаки

«Розширення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо послуг соціального захисту прав ветеранів шляхом активної взаємодії держави з громадськими організаціями, волонтерами» — такою була тема круглого столу, що відбувся у Тернополі під головуванням народного депутата, очільника підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Анастасія Остапенка. Участь у заході взяли також народні депутати, представники центральних органів виконавчої влади, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, наукових установ і громадських організацій.

▶ СТОР. 2

Перемогу наближають «павучихи»

Тридцять квадратних кілометрів маскувальних сіток сплели та передали для «усіх фронтів» активістки волонтерського об'єднання «Павучихи», що в місті Українка на Київщині. Їхня робота розпочалася в перші дні повномасштабної війни із дзвінка з міськради волонтерці Світлані Череватій з проханням проконсультувати — які матеріали краще взяти для виготовлення засобів захисту і з чого починати цю важливу справу. Світлана не тільки поділилася знаннями й досвідом, а й збрала групу небайдужих помічників.

▶ СТОР. 8

Фронт

Коли амбіції ворога не збігаються з його можливостями

За даними Генштабу ЗСУ (на 12.03), протягом доби на різних напрямках фронту сталося 72 бойові зіткнення Сил оборони України з російськими загарбниками. Майже по всій лінії фронту тривають позиційні бої.

Очевидно, у передбаченні подій весняно-літньої кампанії 2024 року військове командування окупаційних військ розв'язує цілий комплекс стратегічних завдань. Одним з таких, причому — найважливіших, є формування так званих стратегічних резервів.

▶ СТОР. 8

Фото з сайту nals.com.ua

Вартість відновлення державної інфраструктури України, зруйнованої під час російської агресії, становить понад 1,26 мільярда доларів. Про це свідчить дослідження Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), повідомляє Укрінформ.

«Згідно з новим дослідженням, опублікованим ЮНЕСКО та Малою академією наук України, за останні два роки було пошкоджено або зруйновано 1 443 будівлі, що належать 177 науковим установам. Відновлення цих будівель коштуватиме понад 1,26 млрд дол. З них 980,5 млн доларів — лише для університетів, оскільки вони зазнали найбільших втрат», — йдеться у повідомленні. ▶ СТОР. 6

На знімку: 23 січня 2024 року внаслідок обстрілу у Харкові було знищено приміщення президії Національної академії правових наук України — пам'ятку архітектури, яка була зведена ще наприкінці XIX сторіччя й пережила Першу та Другу світові війни.

Події

Підтримка вимушених переселенців

З початку року на Рівненщині працює 129 переселенців. 25 безробітних осіб пройшли професійне навчання за направленням служби зайнятості.

«Рівненщина продовжує підтримувати внутрішньо переміщених осіб. Загалом у Рівненській області зареєстровано 49 тисяч людей, яких війна змусила залишити свої домівки. Наше основне завдання — інтегрувати їх у життя області», — каже начальник Рівненської ОВА Олександр Коваль.

Також, за словами очільника області, ВПО активно беруть участь у державних програмах. На створення або розвиток власного бізнесу 20 людей отримали мікрогранти на загальну суму 4,8 млн грн і працювали на нові місця 41 переселенця. Таку саму компенсацію виплатили 21 роботодавцю області — 580 тис. грн за створення 32 робочих місць для ВПО, повідомляє наш власкор Олександра ЮРКОВА.

Мобільні медбригади їдуть у глибинку

Упродовж тижня мобільні бригади медиків Сумської обласної організації Товариства Червоного Хреста відвідують десятки сіл та обслуговують сотні людей.

У складі кожної бригади — лікар, медсестра, фармацевт і водій. Вони виїжджають до найвіддаленіших населених пунктів, значна кількість яких не має автобусного сполучення з адміністративними центрами. Візити відбуваються щодня, але перед цим графіки узгоджуються з місцевим керівництвом та оприлюднюються, аби про них знали люди. Пацієнтам надають первинну медичну допомогу та привозять замовлені селянами лікувальні засоби.

Наразі мобільні медичні бригади Червоного Хреста працюють у п'яти громадах області: Кролевецькій, Тростянецькій, Путивльській, Глухівській і Недригайлівській, передає наш власкор Володимир ЧЕРНОВ.

КОРОТКО

■ Ужгородець Ігор Воеводін, котрий загинув у боях за незалежність України, був серед найкращих воїнів: сильних, відданих, ширим серцем патріотів. У Лінгвістичному ліцеї імені Тараса Шевченка, де навчався Герой, відкрили меморіальну дошку, щоб зберегти спогад про світлого і доброго юнака, **інформує наш власкор Василь НИТКА.**

■ У Ковелі відбулася патріотична акція «Мавки Миру». Її учасники, а це учні та студенти місцевих навчальних закладів, працівники культури, службовці державних установ, волонтери, плели українські віночки, аби за реалізовані за них кошти придбати турнікети для військових, **діднався наш власкор Микола ЯКИМЕНКО.**

■ Київські психологи та координатори ліній психологічної підтримки проходять навчання у Відні. Це п'ять спеціалістів комунальних установ, що надають психологічні послуги киянам, **повідомляє Київська міська державна адміністрація.**

Україна буде в повній безпеці лише тоді, коли стане членом НАТО

Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк зустрілася з Послом Румунії в Україні Александром Віктором Мікулою.

Під час зустрічі співрозмовники обговорили теми, важливі для обох країн. Зокрема, йшлося про посилення парламентської дипломатії та співпраці між Україною і Румунією, налагодження тісної взаємодії Верховної Ради України й двопалатного Парламенту Румунії та обміну досвідом з європейської і євроатлантичної інтеграції.

Пан Посол, який свого часу працював національним координатором із організації Бухарестського саміту НАТО, окремо наголосив, що Румунія підтримує членство України в ЄС і НАТО.

«Наші сусіди готові ділитися своїм досвідом інтеграції: як позитивним, так і тими помилками, яких варто уникати», — зазначила Олена Кондратюк.

Також, в особі пана Посла, Віцеспікерка українського Парламенту звернулася до румунських колег та закликала, зокрема, ухвалити в Парламенті Румунії резолюцію щодо невизнання так званих виборів президента рф, і не лише на тимчасово окупованих територіях України, але й загалом, як недемократичних. Вона назвала ці фейкові вибори «виборами без вибору».

Окрім того, Олена Кондратюк закликала румунських парламентаріїв прийняти резолюцію із засудженням масового викрадення російською федерацією українських дітей.

Вона принагідно подякувала Румунії за підтримку України під час війни: політичну, гуманітарну, економічну та військову, й нагадала, що в Румунії під захистом перебувають 85 000 вимушених переселенців із України, більшість з яких — жінки та діти.

«Дуже цінуємо зусилля з розбудови прикордонної інфраструктури, створення нових та розвиток наявних транспортних коридорів для експорту української аграрної продукції. Це надважливий внесок у нашу економічну стійкість!» — наголосила на завершенні розмови Заступниця Голови Верховної Ради України.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Не ветеран має йти за послугами, а навпаки

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Назвавши тематику заходу слухною та важливою, Анатолій Остапенко зауважив, що в очолюваному ним підкомітеті проводиться постійна та потужна робота щодо аналізу ситуації та напрацювання законодавчих ініціатив соціального забезпечення ветеранів, сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

«Збройна агресія рф проти України потребує від органів державної влади належного реагування, в т. ч. й соціального захисту ветеранів», — наголосив народний депутат, додавши, що парламент та уряд мають вжити всіх заходів, спрямованих на покращення соціально-економічних умов та підвищення добробуту Захисників та Захисниць, членів їхніх родин та постійно піклуватися про членів сімей загиблих (померлих) наших воїнів.

«Після формування основ державної політики виникає дедалі більше питань щодо визначення стратегії втілення її в життя, застосування правильних механізмів та інструментів державного управління. Саме тому важлива інформаційно-роз'яснювальна робота та взаємодія держави, органів місцевого самоврядування з громадянським суспільством», — зазначив А. Остапенко, висловивши переконання, що соціальний захист населення є одним з основних обов'язків держави і що гарантовані державою соціальні пільги та гарантії потрібно збалансувати до реалій і потреб сьогодення і кожного ветерана.

На сьогодні в державі діє багато механізмів і що до залучення ветеранів до тих чи інших проектів, і ветеранського бізнесу, і можливостей реабілітації, безоплатного протезування. Але аж ніяк не в усіх областях ця інформація

доступна. Тож це свідчить, що проблема комунікації все-таки є, зауважив заступник начальника Тернопільської обласної військової адміністрації Віктор Устенко.

Донесення інформації про державні програми — це один із найважливіших аспектів, який варто зробити, щоб кожен Захисник та Захисниця, члени їхніх родин і загиблих воїнів чітко розуміли, якими пільгами вони можуть скористатися.

Заступник голови Комітету з питань свободи слова Євгеній Брагар, назвавши надання соціальних послуг ветеранам наріжним питанням, зауважив, що окремим категоріям ветеранів та сім'ям загиблих воїнів часом дуже важко отримати певну допомогу. За його словами, суспільство має бути готовим зустріти ветерана, і таку трансформацію передусім мають пройти державні органи.

Директор департаменту соціального захисту Міністерства ветеранів Руслан Приходько висловив переконання, що на сьогоднішнє ключове завдання в межах інформування — це повернути всі послуги до ветерана, наблизити їх максимально. «Не ветеран має йти за послугами, а послуги за ветераном», — сказав він.

У цьому контексті урядовець запропонував, поперше, осучаснити законодавство на предмет того, що і з якою метою надає держава ветерану та членам сімей загиблих Захисників і Захисниць України та визначити, чи задовольняють відповідні державні гарантії ті потреби, які на сьогодні виникають.

«Нині в Єдиному державному реєстрі ветеранів налічується понад 730 тисяч осіб, які мають статус УБД. Це свідчить про те, що за період повномасштабного вторгнення додалось понад 140 тисяч осіб,

які отримали статус учасника бойових дій. І нам треба розуміти важливість адресного підходу, чітку диференціацію, яка послуга і з якою метою надаватиметься державою, враховуючи стан здоров'я, фінансово-майновий стан родини в цілому, щоб зробити відповідну політику максимально ефективною», — наголосив він.

По-друге, він торкнувся процедур та механізмів надання допомоги, адже на сьогодні переважна більшість як учасників бойових дій, так і осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів сімей загиблих Захисників та Захисниць просто не знають про всі ті можливості, які для них створює держава. Хоча насправді можливостей дуже багато. «Часто вони прописані з точки зору як зручно чиновникам, але це не завжди зручно для ветеранів. Часом вони також стикаються з таким понят-

тям, як зневага», — зауважив Р. Приходько.

У цьому контексті він відзначив важливість масштабування створення ветеранських вікон в ЦНАПах. «Вони є найбільш наближені, відповідають усім нормам інклюзії та безбар'єрності. Такі вікна можуть стати єдиним фронт-офісом, який потрібно відвідати ветерану або родині загиблого для того, щоб одночасно отримати переважну більшість усіх послуг», — наголосив урядовець, додавши, що ключовим у цьому питанні є обмін інформацією між усіма державними органами, органами виконавчої влади, установами та комунальними закладами. Бо переважна більшість довідок, які вимагають у наших захисників та їхніх родин, перебувають у віданні різних державних органів.

Олена ГОРБУНОВА.

Прибрати камені спотикання для інвесторів

Проблеми, з якими стикається український інвестор під час підготовки та реалізації інвестиційних проектів, обговорили під час наради за участю заступника голови Комітету Верховної Ради з питань економічного розвитку Дмитра Кисилевського, голови підкомітету з питань взаємодії держави і бізнесу та інвестицій Ігоря Марчука, першого заступника голови фракції «Слуга народу» Андрія Мотовиловця, представників Міністерства економіки, державних установ та організацій, місцевої влади, а також інвесторів.

«Під час зустрічі обговорили темпи підготовки та затвердження урядом підзаконних нормативно-правових актів, необхідних для повноцінного запуску законодавства, пов'язаного з наданням державної підтримки інвесторам зі значними інвестиціями, якими опікуюсь у межах постзаконодавчого контролю, — зазначив народний депутат Ігор Марчук, додавши, що дина-

міка процесів наразі хороша, тож до кінця березня планується завершити з підготовкою підзаконних актів та почати реєстрацію заявок.

Коли йдеться про проблеми, з якими стикається український інвестор під час підготовки та реалізації інвестиційних проектів, то насамперед це стосується питань виділення земельних ділянок та зміни їх цільового призначення. Адже недиференційований підхід щодо визначення категорій землі без врахування її поточного стану істотно затримує реалізацію проектів.

Ігор Марчук зазначив, що спільно з Міністерством економіки та колегами по Комітеті з питань економічного розвитку, минулого року були напрацьовані та ухвалені Верховною Радою зміни до законодавства про «інвестиційних інвесторів», які структурують пакет унікальних можливостей та стимулів для інвесторів, що інвестують в українську економіку понад 12 мільйонів євро.

Народний депутат нагадав, що цей пакет, зокрема, передбачає:

- звільнення від податку на прибуток на п'ять років;
- звільнення від сплати ПДВ та мита при імпорті нового устаткування/обладнання та комплектуючих до нього;

го, яке ввозиться в Україну для реалізації інвестиційного проекту;

- звільнення від втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва;
- переважне право користування та викупу земельних ділянок;
- компенсацію за збудовану інженерно-тран-

спортну інфраструктуру та плату за підключення до інженерних мереж;

► будівництво коштом державного й місцевого бюджетів необхідної дорожньо-транспортної інфраструктури та багато інших стимулів.

«У Державному бюджеті України на 2024

рік, попри всі складності з фінансуванням видатків, спільними зусиллями нам вдалося закласти 3 мільярди гривень на державну підтримку інвестицій», — зазначив Ігор Марчук у Фейсбуці, підкресливши, що інвестиції — це економіка, що працює, інноваційний розвиток та новітні технології, збільшення обсягів експорту, робочі місця, податки й кошти для забезпечення ЗСУ та нашої боротьби за свободу.

Народний депутат також висловив вдячність українському бізнесу за віру в Україну, за те, що не боїться та продовжує інвестувати і будувати нові інвестиційні плани.

Учасники наради також відвідали виробничі потужності одного з найбільших вітчизняних інвесторів — завод з виробництва керамічної плити групи компаній Епіцентр у Калинівці Київської області.

Вл. інф.

Фото зі сторінки Ігоря Марчука у Фейсбуці.

Офіційне
друковане видання
Верховної Ради
України — газета
«Голос України»

ГОЛОС УКРАЇНИ

Закон України

Про лобіювання

Цей Закон визначає правові засади лобіювання в Україні.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) бенефіціар — іноземна держава, фізична, юридична особа або група таких осіб, у комерційних інтересах яких здійснюється лобіювання;

2) договір про надання послуг з лобіювання (далі — договір лобіювання) — правовий, вчинений у письмовій формі, відповідно до якого суб'єкт лобіювання здійснює лобіювання на замовлення клієнта в комерційних інтересах бенефіціара;

3) клієнт — іноземна держава, фізична, юридична особа або група таких осіб, яка уклала договір лобіювання з суб'єктом лобіювання у своїх комерційних інтересах чи в комерційних інтересах іншого бенефіціара;

4) комерційний інтерес — грошові кошти чи інше майно, особисті переваги, пільги, інші вигоди матеріального чи нематеріального характеру, які особа отримує чи може отримати в межах провадження господарської діяльності після впливу (спроби впливу) на об'єкт лобіювання в результаті прийняття (видання) нормативно-правового акта, внесення до нього змін, втрати чинності (скасування) нормативно-правовим актом, який є предметом лобіювання, або в результаті утримання від таких дій;

5) конфлікт інтересів під час лобіювання — суперечність між комерційними інтересами бенефіціарів суб'єкта лобіювання, інтересами чи правами суб'єкта лобіювання та його обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість суб'єкта лобіювання під час здійснення ним лобіювання;

6) лобіювання — діяльність, що здійснюється з метою впливу (спроби впливу) на об'єкт лобіювання в комерційних інтересах бенефіціара (за винагороду, що отримується прямо або опосередковано, та/або з оплатою фактичних витрат, необхідних для її здійснення) або у власних комерційних інтересах особи та стосується предмету лобіювання;

7) об'єкт лобіювання — суб'єкт правотворчої діяльності (крім Українського народу на всеукраїнському референдумі, територіальної громади на місцевому референдумі) та/або суб'єкт правотворчої ініціативи;

8) предмет лобіювання — нормативно-правовий акт, щодо планування розроблення, розроблення та/або прийняття (видання) якого, внесення змін до якого, втрати чинності (скасування) яким (або утримання від таких дій) суб'єкт лобіювання здійснює вплив (спробу впливу) на об'єкт лобіювання;

9) суб'єкт лобіювання — фізична або юридична особа, яка здійснює лобіювання на підставах та в порядку, передбачених цим Законом;

10) сфера лобіювання — сфера суспільних відносин, у якій суб'єкт лобіювання планує здійснення чи здійснює лобіювання.

2. Терміни «кінцевий бенефіціарний власник» та «істотна участь» вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

3. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у законах України «Про правотворчу діяльність», «Про медіа», «Про громадські об'єднання», «Про запобігання корупції», «Про захист персональних даних», та інших нормативно-правових актах.

Стаття 2. Законодавство у сфері лобіювання

1. Відносини, що виникають у сфері лобіювання, регулюються Конституцією України, цим Законом, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та іншими прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.

2. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про лобіювання».

Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають під час лобіювання.

2. Не є лобіюванням відповідно до цього Закону діяльність, що не містить всіх ознак лобіювання, зокрема:

1) представництво зовнішньополітичних інтересів органами дипломатичної служби;

2) народна ініціатива на всеукраїнському референдумі та ініціатива на місцевих референдумах;

3) діяльність суб'єктів у сфері медіа та електронних комунікацій;

4) діяльність політичних партій та місцевих організацій політичних партій, діяльність кандидатів на виборні посади на виборах Президента України, виборів народних депутатів України та місцевих виборів, пов'язана з їхньою участю у виборчому процесі відповідних виборів;

5) діяльність асоціацій органів місцевого самоврядування;

6) наукова та науково-технічна діяльність;

7) діяльність, пов'язана із залученням, використанням, моніторингом надання та використання міжнародної технічної допомоги, реалізацією проектів та програм міжнародної технічної допомоги;

8) діяльність громадських об'єднань, інших неприбуткових підприємств, установ та організацій, що спрямована на вплив (спробу впливу) на суб'єктів владних повноважень (органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права, наділені владними повноваженнями, їх посадових осіб) з метою прийняття або утримання від прийняття такими суб'єктами рішень, що віднесені до їхніх повноважень, крім випадків, якщо така діяльність стосується комерційних інтересів;

9) особисте (від свого імені) представництво фізичною, юридичною особою своїх інтересів у відносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, крім випадків, якщо таке представництво здійснюється суб'єктом лобіювання та/або здійснюється у власних комерційних інтересах такої особи;

10) незалежна професійна діяльність адвокатів щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правничої допомоги клієнту;

11) вплив (спроба впливу) на суб'єктів владних повноважень (органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права, наділені владними повноваженнями, їх посадових осіб) з метою прийняття або утримання від прийняття такими суб'єктами правових актів, що не містять норм права;

12) реалізація права на мирні зібрання, а також прав, передбачених законами України «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», іншими законами, що встановлюють особливий порядок взаємодії особи з суб'єктами правотворчої діяльності та/або правотворчої ініціативи;

13) замовлення проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів, проектів нормативно-правових актів, проведення такої експертизи, подання пропозицій за результатами проведення експертизи відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»;

14) участь сторін соціального діалогу, визначених Законом України «Про соціальний діалог в Україні», у здійсненні соціального діалогу;

15) участь відповідно до законодавства заінтересованих сторін у громадському обговоренні проектів нормативно-правових актів або публічних консультацій щодо проектів нормативно-правових актів, крім випадків, коли така участь здійснюється суб'єктом лобіювання відповідно до договору про надання послуг з лобіювання;

16) реалізація прав, визначених Законом України «Про електронні комунікації», статтею 6 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», статтею 15 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», статтями 15 і 16 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», крім випадків, якщо це здійснюється суб'єктом лобіювання відповідно до договору лобіювання;

17) робота суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності;

18) діяльність некомерційних професійних організацій, які відповідно до закону забезпечують реалізацію завдань самоврядування адвокатури, нотаріату, арбітражних керуючих, приватних виконавців, аудиторів.

Стаття 4. Принципи лобіювання

1. Лобіювання здійснюється на основі принципів законності, прозорості, підзвітності, відповідальності, професійності та етичності лобіювання.

2. Принцип законності передбачає здійснення лобіювання з дотриманням вимог Конституції України, цього Закону та інших законів без застосування незаконного втручання (зокрема шляхом обману, підкупу, погрозу, примусу) у здійсненні визначених Конституцією та законами України повноважень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, наділені владними повноваженнями, їх посадових осіб.

3. Принцип прозорості передбачає, що інформація про здійснення лобіювання є відкритою і підлягає оприлюдненню у межах, строки і порядок, визначені цим Законом та іншими законами, а лобіювання здійснюється виключно особою, яка отримала статус суб'єкта лобіювання та відомості про яку внесено до Реєстру прозорості в порядку, встановленому цим Законом. Порядок доступу до інформації про лобіювання визначається цим Законом, Законом України «Про доступ до публічної інформації», а також іншими законами України.

4. Принцип підзвітності та відповідальності передбачає подання суб'єктами лобіювання звітів у строки та порядку, визначених цим Законом, вжиття ними заходів для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час здійснення лобіювання відповідно до умов договору лобіювання та Правил етичної поведінки суб'єктів лобіювання.

5. Принципи професійності та етичності лобіювання передбачають, що суб'єкти лобіювання забезпечують впровадження найвищих професійних стандартів у лобіюванні, уникають створення будь-якої залежності між об'єктом лобіювання та суб'єктом лобіювання, отримання від об'єкта лобіювання будь-яких обіцянок щодо результатів лобіювання, а об'єкти лобіювання забезпечують рівне ставлення до суб'єктів лобіювання, спільно із суб'єктами лобіювання забезпечують загальносуспільне сприйняття лобіювання як позитивної практики, утримуються від перешкоджання здійсненню лобіювання та створення умов, які поставили б їх у будь-яку залежність від суб'єктів лобіювання, а також будь-яких обіцянок щодо результатів лобіювання.

Стаття 5. Реєстр прозорості

1. Реєстр прозорості — це інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення та надання інформації про суб'єктів лобіювання та їх звітність.

2. Реєстр прозорості створюється з метою надання безоплатного публічного доступу до актуальної та достовірної інформації про суб'єктів лобіювання та їх звітності.

3. Дані Реєстру прозорості є відкритими і загальнодоступними, крім випадків, передбачених законом.

4. Порядок ведення та доступу до Реєстру прозорості визначається Положенням про Реєстр прозорості, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з урахуванням вимог, встановлених цим Законом та Законом України «Про публічні електронні реєстри».

5. Реєстр прозорості ведеться державною та англійською мовами з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до національних стандартів, що забезпечує його сумісність і взаємодію з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави.

6. Відомості, що містяться в Реєстрі прозорості, викладаються у форматі, доступному для автоматизованого збирання, оброблення та завантаження інформації, а також в інших форматах, визначених Положенням про Реєстр прозорості.

7. Інформація про суб'єктів лобіювання, що міститься в Реєстрі прозорості, має бути актуальною та доступною для пошуку і завантаження.

8. Ведення Реєстру прозорості забезпечує Національне агентство з питань запобігання корупції (далі — Національне агентство), яке є держателем та адміністратором Реєстру прозорості.

9. Публічними реєстраторами Реєстру прозорості є уповноважені працівники Національного агентства. Створювачі (суб'єкти лобіювання) здійснюють повноваження публічних реєстраторів Реєстру прозорості в межах повноважень, визначених цим Законом.

10. Об'єктами Реєстру прозорості є інформація про суб'єктів лобіювання та їх звітність. Об'єкти Реєстру прозорості ідентифікуються за допомогою реєстрових номерів.

11. Відомості до Реєстру прозорості вносяться публічними реєстраторами та створювачами (суб'єктами лобіювання), які забезпечують достовірність внесених даних до Реєстру прозорості.

12. У Реєстрі прозорості зазначається інформація (види реєстрових даних), передбачена статтями 11, 13 і 17 цього Закону, а також інші відомості, визначені Положенням про Реєстр прозорості.

Джерелом інформації Реєстру прозорості є відомості з публічних базових реєстрів, документи, на підставі яких вносяться відомості до Реєстру прозорості, а також інша довідкова інформація, отримана в результаті інформаційних обмінів.

13. До інформації з обмеженим доступом, що не відображається у відкритому доступі Реєстру прозорості, належать відомості щодо:

1) реєстраційного номера облікової картки платника податків;

2) серії та номера документа, що посвідчує особу;

3) адреси задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання (перебування);

4) номерів телефонів фізичної особи;

5) адреси електронної пошти фізичної особи;

6) дати народження фізичної особи.

Особливості визначення переліку, структури та вимог до інформації, що вноситься до Реєстру прозорості, визначаються Положенням про Реєстр прозорості.

Створення інформації про об'єкти Реєстру прозорості здійснюється відповідно до положень статей 11 і 17 цього Закону.

14. На офіційному веб-сайті Національного агентства забезпечується відкритий цілодобовий доступ до Реєстру прозорості шляхом можливості перегляду, копіювання та роздрукування інфор-

мації (крім визначеної частиною тринадцятою цієї статті), а також у вигляді набору відкритих даних (електронного документа), організованого у форматі, що дозволяє його автоматизоване оброблення електронними засобами (машинозчитування) з метою повторного використання.

15. Засобами Реєстру прозорості формуються витяги з Реєстру прозорості в електронній формі, зміст яких визначається Положенням про Реєстр прозорості. Витяги з Реєстру прозорості обліковуються у Реєстрі прозорості за допомогою унікальних ідентифікаторів. Формування та надання витягів з Реєстру прозорості є безоплатним.

16. Фінансовими джерелами створення програмно-технічних засобів Реєстру прозорості та забезпечення його функціонування є Державний бюджет України та інші не заборонені законом джерела. Право власності на програмно-технічні засоби Реєстру прозорості належить державі в особі держателя Реєстру прозорості.

17. Реєстр прозорості інтегрується з системою електронної взаємодії електронних ресурсів з метою обміну даними в режимі «електронний запит — електронна відповідь», взаємного пошуку та перегляду наявних даних, формування спільних масивів даних, документів та форм, автоматичного протоколювання всіх кроків та операцій зазначеної взаємодії.

18. Оброблення та захист персональних даних, інших реєстрових даних та інформації Реєстру прозорості здійснюються відповідно до Конституції України, законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних», «Про публічні електронні реєстри» та цього Закону.

19. Інформування праволодильця про внесення до Реєстру прозорості змін до інформації про нього, зокрема про припинення, зупинення статусу суб'єкта лобіювання, здійснюється шляхом надання такої особи безоплатного публічного доступу до актуальної та достовірної інформації Реєстру прозорості. Положенням про Реєстр прозорості можуть встановлюватися інші способи інформування праволодильця.

20. Програмне забезпечення Реєстру прозорості має забезпечувати:

1) відображення детальних відомостей про суб'єктів лобіювання (крім відомостей, зазначених у частині тринадцятій цієї статті);

2) можливість пошуку в Реєстрі прозорості суб'єктів лобіювання за видом реєстрових даних.

Стаття 6. Правила етичної поведінки суб'єктів лобіювання

1. Правила етичної поведінки суб'єктів лобіювання (далі — Правила етичної поведінки) затверджуються Кабінетом Міністрів України після проведення публічних консультацій із заінтересованими особами і є обов'язковими для суб'єктів лобіювання.

2. Зміни до Правил етичної поведінки вносяться у порядку, передбаченому частиною першою цієї статті.

3. Правила етичної поведінки оприлюднюються Національним агентством у Реєстрі прозорості.

Розділ II. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ЛОБІЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття 7. Методи лобіювання

1. Методами лобіювання є дії, що вчиняються суб'єктами лобіювання під час лобіювання.

2. До методів лобіювання належать:

1) будь-яка пряма чи опосередкована комунікація з об'єктом лобіювання щодо питань, пов'язаних з предметом лобіювання;

2) підготовка та розповсюдження реклами, пропозицій, програмних і позиційних документів, аналітичних матеріалів, результатів соціологічних та інших досліджень щодо питань, пов'язаних з предметом лобіювання, у тому числі з використанням медіа або мережі Інтернет;

3) участь у заходах щодо питань, пов'язаних з предметом лобіювання, з метою впливу (спроби впливу) на об'єкт лобіювання;

4) запрошення об'єкта лобіювання для участі у зустрічах, конференціях, заходах тощо;

5) організація проведення публічних заходів, інформаційних кампаній, інших заходів, не заборонених законом, що пов'язані з предметом лобіювання;

6) інші методи, не заборонені Конституцією та законами України, які полягають у здійсненні суб'єктом лобіювання впливу (спроби впливу) на об'єкт лобіювання щодо предмета лобіювання.

Стаття 8. Обмеження щодо предмета лобіювання

1. Не може бути предметом лобіювання нормативно-правовий акт щодо:

1) оголошення загальної або часткової мобілізації;

2) введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану;

3) оголошення за поданням Президента України стану війни і укладення миру;

4) використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань;

5) введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану;

6) оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

7) зміни території України;

8) амністії.

Стаття 9. Договір лобіювання

1. Суб'єкт лобіювання здійснює лобіювання в комерційних інтересах бенефіціара на підставі договору лобіювання, крім випадків, визначених абзацом другим цієї частини.

Юридичні особи — суб'єкти лобіювання, які є громадськими об'єднаннями, іншими неприбутковими підприємствами, установами та організаціями, можуть здійснювати лобіювання в комерційних інтересах бенефіціара без укладення договору лобіювання, якщо інше не передбачено їхніми установчими документами.

2. За договором лобіювання суб'єкт лобіювання зобов'язується на замовлення клієнта здійснювати лобіювання в комерційних інтересах бенефіціара, а клієнт зобов'язується сплатити суб'єкту лобіювання винагороду за таке лобіювання та/або відшкодувати суб'єкту лобіювання усі фактичні витрати, необхідні для виконання договору лобіювання.

3. Клієнт при укладенні договору лобіювання в комерційних інтересах іншого бенефіціара повинен надати суб'єкту лобіювання повну, точну та достовірну інформацію, що свідчить про наявність згоди цього бенефіціара на укладення такого договору лобіювання в його комерційних інтересах.

4. Суб'єкт лобіювання повинен здійснювати лобіювання особисто.

У випадках, встановлених договором лобіювання, суб'єкт лобіювання має право покласти здійснення лобіювання на іншого суб'єкта лобіювання, залишаючись відповідальним у повному обсязі перед клієнтом за порушення договору.

5. Істотними умовами договору лобіювання є:

- 1) відомості про предмет договору лобіювання;
- 2) відомості про бенефіціара;
- 3) відомості про об'єкт лобіювання;
- 4) відомості про сферу лобіювання;
- 5) строк, на який укладається договір лобіювання;

6) ціна договору лобіювання (якщо договір лобіювання є відплатним).

6. У частині питань, не врегульованих цим Законом, до відносин за договором лобіювання застосовуються загальні положення Цивільного кодексу України щодо надання послуг.

7. Забороняється встановлення розміру винагороди суб'єкта лобіювання залежно від результатів лобіювання.

Стаття 10. Правовий статус суб'єкта лобіювання

1. Суб'єктом лобіювання може бути:

- 1) фізична особа, яка має повну цивільну дієздатність;
- 2) юридична особа приватного права, зареєстрована за законодавством України;
- 3) іноземна юридична особа, яка має на території України своє представництво відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

2. Особа набуває статусу суб'єкта лобіювання з дня внесення до Реєстру прозорості запису про її реєстрацію суб'єктом лобіювання.

3. Лобіювання від імені юридичної особи — суб'єкта лобіювання здійснюють фізичні особи, які перебувають з нею у трудових чи цивільно-правових відносинах та мають повну цивільну дієздатність.

4. Не може бути суб'єктом лобіювання:

- 1) особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначена у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», під час її перебування на відповідній посаді та впродовж одного року після її звільнення з посади або припинення її повноважень на посаді;
- 2) фізична особа, яка має судимість за вчинення кримінального правопорушення, не погашену або не зняту в установленому законом порядку (крім реабілітованої особи), або на яку накладалося адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, або на яку накладено адміністративне стягнення у вигляді заборони здійснення лобіювання;
- 3) фізична особа, яка за рішенням суду визнана недеєздатною або такою, цивільна дієздатність якої обмежена, а також фізична особа, яка не досягла повної цивільної дієздатності;
- 4) фізична особа, яка є громадянином або резидентом держави, що здійснює збройну агресію проти України;
- 5) орган державної влади, інший державний орган, орган місцевого самоврядування, юридична особа публічного права;
- 6) фізична або юридична особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, або стосовно якої застосовано міжнародні санкції, та/або до якої застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»;
- 7) юридична особа, яка має:

а) місцезнаходження та/або місце реєстрації в державі, що здійснює збройну агресію проти України, та/або у державі (юрисдикції), внесений до переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежно виконують рекомендації міжнародних, міждержавних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

б) кінцевого бенефіціарного власника, який є резидентом держави, що здійснює збройну агресію проти України, та/або держави (юрисдикції), внесеної до переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежно виконують рекомендації міжнародних, міждержавних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

в) учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб, зареєстрованих у державі, що здійснює збройну агресію проти України, та/або державі (юрисдикції), внесеної до переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежно виконують рекомендації міжнародних, міждержавних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення;

г) фізичних осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, та/або до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»;

д) осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, та/або до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»;

е) осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, та/або до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»;

доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, — якщо такі учасники (засновники, акціонери), кожен окремо або в сукупності, набули істотну участь у відповідній юридичній особі;

г) учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб, кінцевими бенефіціарними власниками яких є резиденти держави, що здійснює збройну агресію проти України, та/або держави (юрисдикції), внесеної до переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежно виконують рекомендації міжнародних, міждержавних організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, — якщо такі учасники (засновники, акціонери), кожен окремо або в сукупності, набули істотну участь у відповідній юридичній особі;

г) учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб та/або кінцевих бенефіціарних власників, включених відповідно до закону до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, — якщо такі учасники (засновники, акціонери), кожен окремо або в сукупності, набули істотну участь у відповідній юридичній особі;

д) учасників (засновників, акціонерів) юридичних осіб та/або кінцевих бенефіціарних власників, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції», — якщо такі учасники (засновники, акціонери), кожен окремо або в сукупності, набули істотну участь у відповідній юридичній особі;

е) філії, представництва (інший відокремлений підрозділ юридичної особи) в державі, що здійснює збройну агресію проти України;

ж) юридична особа, кінцевим бенефіціарним власником або учасником (засновником, акціонером) якої є особи, зазначені у пунктах 1—7 цієї частини, — якщо такий учасник (засновник, акціонер) самостійно або спільно з іншими такими самими учасниками (засновниками, акціонерами) набув істотну участь у відповідній юридичній особі;

з) суб'єкти забезпечення правотворчої діяльності, визначені Законом України «Про правотворчу діяльність»;

4) юридична особа, щодо якої протягом останніх п'яти років за вироком, який набрав законної сили, застосовано заходи кримінально-правового характеру;

- 11) медіа;
- 12) політична партія та місцева організація політичної партії;
- 13) релігійна організація;
- 14) кандидат на виборну посаду на виборах Президента України, виборач народних депутатів України, місцевих виборач.

5. Особа може здійснювати лобіювання з дня отримання нею статусу суб'єкта лобіювання.

Забороняється здійснювати лобіювання особам, які не отримали статусу суб'єкта лобіювання.

6. У разі виникнення обставин, передбачених пунктами 3—9, 11—13 частини четвертої цієї статті, суб'єкт лобіювання зобов'язаний у п'ятнадцятиденний строк з дня, коли йому стало відомо про ці обставини, подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про припинення статусу суб'єкта лобіювання та повідомити про такі обставини клієнта у той самий строк.

У разі виникнення обставин, передбачених пунктами 1, 2, 10, 14 частини четвертої цієї статті, суб'єкт лобіювання зобов'язаний у п'ятнадцятиденний строк з дня, коли йому стало відомо або повинно було стати відомо про ці обставини, припинити здійснення лобіювання, подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про зупинення статусу суб'єкта лобіювання та повідомити про такі обставини клієнта у той самий строк.

7. Якщо обставини, передбачені частиною четвертою цієї статті, виникли стосовно фізичної особи, яка здійснює лобіювання від імені юридичної особи — суб'єкта лобіювання, така юридична особа зобов'язана у п'ятнадцятиденний строк з дня, коли їй стало відомо або повинно було стати відомо про ці обставини, подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про виключення з Реєстру прозорості відомостей щодо цієї фізичної особи та повідомити про такі обставини клієнта у той самий строк.

Стаття 11. Реєстрація та внесення змін до відомостей про суб'єкта лобіювання

1. Для набуття статусу суб'єкта лобіювання особа подає до Реєстру прозорості такі відомості:

- 1) щодо фізичної особи — суб'єкта лобіювання:
  - а) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);
  - б) число, місяць і рік народження;
  - в) реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серія (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу;
  - г) адреса задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання (перебування);
  - г) номер телефону чи інший технічний засіб електронної комунікації, адреса електронної пошти;
- 2) щодо юридичної особи — суб'єкта лобіювання:
  - а) найменування юридичної особи;
  - б) організаційно-правова форма;
  - в) ідентифікаційний код юридичної особи згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (за наявності);
  - г) місцезнаходження юридичної особи;
  - г) номер телефону чи інший технічний засіб електронної комунікації, адреса електронної пошти;
  - д) веб-сайт (за наявності);
  - е) відомості про реєстрацію представництва

іноземного суб'єкта господарської діяльності (для іноземних юридичних осіб);

е) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) керівника юридичної особи;

ж) прізвища, власні імена, по батькові (за наявності) засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників юридичної особи, які є фізичними особами (за наявності);

з) відомості про фізичних осіб, що здійснюють лобіювання від імені юридичної особи (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), число, місяць і рік народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серія (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу, адреса задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання та номер телефону);

и) джерело фінансування (за наявності);

і) сфера лобіювання.

2. У разі зміни відомостей, передбачених частиною першою цієї статті, суб'єкт лобіювання у десятиденний строк з дня їх зміни зобов'язаний актуалізувати такі відомості у Реєстрі прозорості.

3. Під час подання до Реєстру відомостей, передбачених частиною другою цієї статті, особа підтверджує відсутність обставин, передбачених частиною четвертою статті 10 цього Закону.

Стаття 12. Обмеження щодо клієнта, бенефіціара, джерела фінансування лобіювання

1. Не може бути клієнтом, бенефіціаром особа, зазначена у частині четвертій статті 10 цього Закону.

2. Джерелом фінансування лобіювання не можуть бути кошти та інші засоби, отримані від осіб, зазначених у пунктах 1, 4—9, 11, 12 і 14 частини четвертої статті 10 цього Закону, іноземної держави, визаної згідно із законом державою-окупантом та/або державою-агресором щодо України, юридичних осіб та інших організацій, які повністю фінансуються такою державою, зареєстровані або перебувають у такій державі, а також кошти державного та місцевих бюджетів.

3. Виникнення обставин, передбачених цією статтею, є обов'язковою підставою для припинення дії договору лобіювання.

Суб'єкт лобіювання зобов'язаний невідкладно, в день, коли йому стало відомо або повинно було стати відомо про обставини, визначені частинами першою і другою цієї статті, зупинити здійснення лобіювання на замовлення такого клієнта та/або в комерційних інтересах такого бенефіціара.

Стаття 13. Припинення, зупинення статусу суб'єкта лобіювання

1. Припинення, зупинення статусу суб'єкта лобіювання здійснюється з дня внесення до Реєстру прозорості відповідного запису Національним агентством.

2. Підставою для внесення до Реєстру прозорості запису про припинення статусу суб'єкта лобіювання є:

- 1) подання суб'єктом лобіювання до Національного агентства заяви (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про припинення статусу суб'єкта лобіювання;
- 2) встановлення Національним агентством або судом обставин, передбачених частиною четвертою статті 10 цього Закону;
- 3) встановлення Національним агентством або судом обставин, які свідчать про умисне порушення суб'єктом лобіювання обмежень, передбачених статтею 12 цього Закону;
- 4) смерть фізичної особи — суб'єкта лобіювання, оголошення її померлою або безвісно відсутньою;
- 5) припинення юридичної особи — суб'єкта лобіювання.

3. У разі надходження заяви суб'єкта лобіювання, передбаченої пунктом 1 частини другої цієї статті, статус суб'єкта лобіювання вважається припиненим з моменту подання такої заяви.

Національне агентство вносить відповідний запис до Реєстру прозорості протягом п'яти днів з дня надходження такої заяви.

4. У разі отримання інформації, яка може свідчити про наявність підстав, передбачених пунктами 2—5 частини другої цієї статті, Національне агентство перевіряє таку інформацію протягом 30 днів з моменту її отримання.

У випадках, передбачених пунктами 2 і 3 частини другої цієї статті, Національне агентство забезпечує суб'єкту лобіювання право надати свої пояснення.

5. Не пізніше п'яти днів з дня завершення перевірки, у разі підтвердження інформації про наявність підстав, передбачених пунктами 2—5 частини другої цієї статті, Національне агентство ухвалює рішення про внесення до Реєстру прозорості запису про припинення статусу суб'єкта лобіювання.

У разі припинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктами 1—3 частини другої цієї статті, Національне агентство додатково інформує відповідного суб'єкта лобіювання про ухвалені рішення.

6. У разі припинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктом 1 частини другої цієї статті, особа може повторно набуття статусу суб'єкта лобіювання на підставі заяви про повторне набуття такого статусу. Якщо заява про припинення статусу суб'єкта лобіювання подана відповідно до частини шостої статті 10 цього Закону, особа може повторно набуття статусу суб'єкта лобіювання за умови усунення обставин, які були підставою для подання відповідної заяви.

7. Національне агентство розглядає заяву про повторне набуття статусу суб'єкта лобіювання протягом 30 днів з дня її отримання.

8. Підставою для внесення до Реєстру прозорості запису про зупинення статусу суб'єкта лобіювання є:

- 1) подання суб'єктом лобіювання до Національного агентства заяви (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про зупинення статусу суб'єкта лобіювання;

2) застосування до суб'єкта лобіювання адміністративного стягнення у вигляді заборони здійснення лобіювання.

9. У разі зупинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктом 1 частини восьмої цієї статті, Національне агентство самостійно вносить до Реєстру прозорості запис про поновлення статусу суб'єкта лобіювання протягом п'яти днів після надходження від такої особи заяви про поновлення її статусу суб'єкта лобіювання. Якщо заява про зупинення статусу суб'єкта лобіювання подана відповідно до частини шостої статті 10 цього Закону, особа може поновити статус суб'єкта лобіювання за умови усунення обставин, які були підставою для подання відповідної заяви.

У разі зупинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктом 2 частини восьмої цієї статті, Національне агентство самостійно вносить до Реєстру прозорості запис про поновлення статусу суб'єкта лобіювання протягом п'яти днів після закінчення строку дії відповідної заборони.

10. Спори у сфері лобіювання щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності Національного агентства вирішуються в порядку адміністративного оскарження відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» та/або в судовому порядку.

Стаття 14. Права та обов'язки суб'єкта лобіювання

1. Суб'єкт лобіювання має право:

- 1) представляти свої комерційні інтереси та/або комерційні інтереси бенефіціара;
- 2) використовувати методи лобіювання, передбачені статтею 7 цього Закону;
- 3) отримувати від клієнта відомості та документи, необхідні для здійснення лобіювання, та надавати клієнту будь-які відомості та документи, пов'язані з предметом лобіювання або здійсненням лобіювання;
- 4) звертатися до об'єктів лобіювання з метою отримання інформації, пов'язаної із сферою та/або предметом лобіювання, та отримувати таку інформацію на своє звернення, крім інформації з обмеженим доступом;
- 5) у встановленому законодавством порядку входити до адміністративних будівель органів державної влади, інших державних органів та органів місцевого самоврядування під час здійснення лобіювання (якщо такий доступ пов'язаний із сферою та/або предметом лобіювання), брати участь у засіданнях таких органів під час розгляду питань, пов'язаних із сферою та/або предметом лобіювання;
- 6) подавати власні аналітичні матеріали до проектів нормативно-правових актів;
- 7) ініціювати підготовку проекту нормативно-правового акта, бути зазначеним у списку його авторів;
- 8) вільно поширювати інформацію про лобіювання та питання, пов'язані із сферою та/або предметом лобіювання, через медіа або з використанням мережі Інтернет (крім інформації, яку відповідно до закону віднесено до інформації з обмеженим доступом);
- 9) отримувати інформацію про проведення запланованих заходів, пов'язаних з предметом лобіювання;
- 10) користуватися іншими правами, передбаченими законом.

2. Суб'єкт лобіювання зобов'язаний:

- 1) неухильно додержуватися у своїй діяльності вимог Конституції України та законів України, а також Правил етичної поведінки;
- 2) не допускати конфлікту інтересів під час лобіювання, врегульовувати конфлікт інтересів під час лобіювання відповідно до умов договору та Правил етичної поведінки;
- 3) не перешкоджати діяльності та дотримуватися режиму роботи об'єктів лобіювання;
- 4) інформувати об'єкт лобіювання про факт здійснення лобіювання, сферу лобіювання, предмет лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 5) надавати об'єкту лобіювання достовірну інформацію та не вводити в оману щодо сфери лобіювання, предмета лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 6) своєчасно та в повному обсязі подавати достовірну інформацію до Реєстру прозорості в порядку, встановленому законодавством;
- 7) у разі виникнення обставин, встановлених частиною четвертою статті 10 цього Закону, у визначений цим Законом строк подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про зупинення або припинення відповідного статусу суб'єкта лобіювання та повідомити про такі обставини клієнта;
- 8) у разі отримання інформації про виникнення обставин, передбачених статтею 12 цього Закону, невідкладно зупинити здійснення лобіювання на замовлення відповідного клієнта та/або в комерційних інтересах бенефіціара та вжити всіх необхідних заходів для припинення дії договору лобіювання;
- 9) здійснювати з клієнтом розрахунки, пов'язані з лобіюванням, у безготівковій формі, не допускати фінансування лобіювання з джерел, визначених частиною другою статті 12 цього Закону;
- 10) утримуватися від пропозиції, обіцянки, надання об'єкту лобіювання чи пов'язаним з об'єктом лобіювання особам неправомірної вигоди;
- 11) виконувати інші обов'язки, передбачені цим Законом.

3. Суб'єкт лобіювання зобов'язаний:

- 1) неухильно додержуватися у своїй діяльності вимог Конституції України та законів України, а також Правил етичної поведінки;
- 2) не допускати конфлікту інтересів під час лобіювання, врегульовувати конфлікт інтересів під час лобіювання відповідно до умов договору та Правил етичної поведінки;
- 3) не перешкоджати діяльності та дотримуватися режиму роботи об'єктів лобіювання;
- 4) інформувати об'єкт лобіювання про факт здійснення лобіювання, сферу лобіювання, предмет лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 5) надавати об'єкту лобіювання достовірну інформацію та не вводити в оману щодо сфери лобіювання, предмета лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 6) своєчасно та в повному обсязі подавати достовірну інформацію до Реєстру прозорості в порядку, встановленому законодавством;
- 7) у разі виникнення обставин, встановлених частиною четвертою статті 10 цього Закону, у визначений цим Законом строк подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про зупинення або припинення відповідного статусу суб'єкта лобіювання та повідомити про такі обставини клієнта;
- 8) у разі отримання інформації про виникнення обставин, передбачених статтею 12 цього Закону, невідкладно зупинити здійснення лобіювання на замовлення відповідного клієнта та/або в комерційних інтересах бенефіціара та вжити всіх необхідних заходів для припинення дії договору лобіювання;
- 9) здійснювати з клієнтом розрахунки, пов'язані з лобіюванням, у безготівковій формі, не допускати фінансування лобіювання з джерел, визначених частиною другою статті 12 цього Закону;
- 10) утримуватися від пропозиції, обіцянки, надання об'єкту лобіювання чи пов'язаним з об'єктом лобіювання особам неправомірної вигоди;
- 11) виконувати інші обов'язки, передбачені цим Законом.

4. Суб'єкт лобіювання зобов'язаний:

- 1) неухильно додержуватися у своїй діяльності вимог Конституції України та законів України, а також Правил етичної поведінки;
- 2) не допускати конфлікту інтересів під час лобіювання, врегульовувати конфлікт інтересів під час лобіювання відповідно до умов договору та Правил етичної поведінки;
- 3) не перешкоджати діяльності та дотримуватися режиму роботи об'єктів лобіювання;
- 4) інформувати об'єкт лобіювання про факт здійснення лобіювання, сферу лобіювання, предмет лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 5) надавати об'єкту лобіювання достовірну інформацію та не вводити в оману щодо сфери лобіювання, предмета лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара;
- 6) своєчасно та в повному обсязі подавати достовірну інформацію до Реєстру прозорості в порядку, встановленому законодавством;
- 7) у разі виникнення обставин, встановлених частиною четвертою статті 10 цього Закону, у визначений цим Законом строк подати до Національного агентства заяву (шляхом направлення письмового або електронного звернення) про зупинення або припинення відповідного статусу суб'єкта лобіювання та повідомити про такі обставини клієнта;
- 8) у разі отримання інформації про виникнення обставин, передбачених статтею 12 цього Закону, невідкладно зупинити здійснення лобіювання на замовлення відповідного клієнта та/або в комерційних інтересах бенефіціара та вжити всіх необхідних заходів для припинення дії договору лобіювання;
- 9) здійснювати з клієнтом розрахунки, пов'язані з лобіюванням, у безготівковій формі, не допускати фінансування лобіювання з джерел, визначених частиною другою статті 12 цього Закону;
- 10) утримуватися від пропозиції, обіцянки, надання об'єкту лобіювання чи пов'язаним з об'єктом лобіювання особам неправомірної вигоди;
- 11) виконувати інші обов'язки, передбачені цим Законом.

5. Не пізніше п'яти днів з дня завершення перевірки, у разі підтвердження інформації про наявність підстав, передбачених пунктами 2—5 частини другої цієї статті, Національне агентство ухвалює рішення про внесення до Реєстру прозорості запису про припинення статусу суб'єкта лобіювання.

У разі припинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктами 1—3 частини другої цієї статті, Національне агентство додатково інформує відповідного суб'єкта лобіювання про ухвалені рішення.

6. У разі припинення статусу суб'єкта лобіювання з підстав, передбачених пунктом 1 частини другої цієї статті, особа може повторно набуття статусу суб'єкта лобіювання на підставі заяви про повторне набуття такого статусу. Якщо заява про при

3) інформувати Національне агентство про здійснення на нього впливу (спроб впливу) особами, які не мають статусу суб'єктів лобіювання, якщо, на переконання об'єкта лобіювання, така діяльність містить ознаки лобіювання;

4) користуватися іншими правами, передбаченими законом.

2. Об'єкт лобіювання зобов'язаний:

1) створювати належні умови для здійснення лобіювання, сприяти суб'єктам лобіювання в реалізації їхніх прав, передбачених цим Законом та іншими законами України, уникати незаконного втручання у здійснення лобіювання;

2) розглядати письмові та електронні звернення, аналітичні матеріали суб'єктів лобіювання та інформувати суб'єктів лобіювання про результати такого розгляду у встановленому порядку;

3) інформувати Національне агентство про дії суб'єкта лобіювання у процесі здійснення лобіювання стосовно нього, які, на переконання об'єкта лобіювання, порушують вимоги цього Закону;

4) не допускати одержання від суб'єкта лобіювання неправомірної вигоди чи прийняття об'єктами, пропозиції про таку вигоду для себе чи пов'язаних осіб;

5) вживати заходів щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів у відносинах із суб'єктом лобіювання;

6) дотримуватися принципів лобіювання, визначених цим Законом.

3. Об'єкт лобіювання повинен забезпечити рівне і неупереджене ставлення до всіх суб'єктів лобіювання.

Стаття 16. Права та обов'язки клієнта

1. Клієнт має право:

1) ознайомлюватися з будь-якими аналітичними матеріалами суб'єкта лобіювання, пов'язаними з виконанням договору лобіювання, якщо інше не передбачено таким договором;

2) укладати договір лобіювання одночасно з двома або більше суб'єктами лобіювання, якщо інше не передбачено договором лобіювання.

2. Клієнт користується також іншими правами, передбаченими законом.

3. Клієнт зобов'язаний:

1) своєчасно та в повному обсязі надавати суб'єкту лобіювання достовірні відомості та документи, необхідні для подання суб'єктом лобіювання звітів, передбаченої цим Законом;

2) не допускати фінансування лобіювання з джерел, передбачених частиною другою статті 12 цього Закону;

3) невідкладно повідомляти суб'єкту лобіювання про виникнення обставин, передбачених статтею 12 цього Закону;

4) надати суб'єкту лобіювання повну, точну та достовірну інформацію, що підтверджує наявність згоди бенефіціара на укладення договору лобіювання в його комерційних інтересах, якщо клієнт замовляє лобіювання в комерційних інтересах такого бенефіціара;

5) здійснювати розрахунки з суб'єктом лобіювання, пов'язані з лобіюванням, у безготівковій формі, не допускати фінансування лобіювання з джерел, визначених частиною другою статті 12 цього Закону.

Стаття 17. Звітність суб'єкта лобіювання

1. Суб'єкт лобіювання зобов'язаний подавати до Реєстру прозорості звіт щодо лобіювання за кожне півріччя:

1) за перше півріччя — до 31 липня (включно) звітного року;

2) за друге півріччя — до 31 січня (включно) року, наступного за звітним.

2. Звіт щодо лобіювання подається в електронній формі щодо всіх сфер лобіювання.

3. Звіт щодо лобіювання має містити відомості про:

1) ідентифікуючі дані суб'єкта лобіювання:

а) для фізичної особи: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);

число, місяць і рік народження;

реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серію (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу; адресу задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання (перебування);

б) для юридичної особи: найменування;

організаційно-правову форму;

ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (за наявності);

місцезнаходження;

2) ідентифікуючі дані клієнта, іншого бенефіціара (якщо лобіювання здійснюється в комерційних інтересах бенефіціара відповідно до договору лобіювання):

а) для іноземної держави — назва;

б) для фізичної особи: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);

число, місяць і рік народження;

реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серію (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу;

адресу задекларованого та/або зареєстрованого місця проживання (перебування);

в) для юридичної особи: найменування;

організаційно-правову форму;

ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (за наявності);

місцезнаходження;

номер телефону чи інший технічний засіб електронної комунікації, адреса електронної пошти (за наявності);

веб-сайт (за наявності);

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) керівника;

г) для групи осіб — відомості, зазначені в підпунктах «а», «б», «в» цього пункту;

3) загальні відомості про бенефіціара (якщо лобіювання здійснюється в комерційних інтересах бенефіціара без укладення договору лобіювання):

а) для іноземної держави — назва;

б) для фізичної особи: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);

реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серію (за наявності) та номер документа, що посвідчує особу;

в) для юридичної особи: найменування;

організаційно-правову форму;

ідентифікаційний код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (за наявності);

місцезнаходження;

г) для групи осіб — відомості, зазначені в підпунктах «а», «б», «в» цього пункту;

4) предмет лобіювання, об'єкт лобіювання в розрізі сфер лобіювання;

5) дату укладення, строк дії та ціну кожного договору лобіювання в діапазонах:

а) до 100 тисяч гривень;

б) від 100 тисяч гривень до 1 мільйона гривень;

в) від 1 мільйона гривень до 10 мільйонів гривень;

г) понад 10 мільйонів гривень;

б) суму коштів, отриману суб'єктом лобіювання протягом звітного періоду від клієнта за кожним договором лобіювання, в діапазонах:

а) до 100 тисяч гривень;

б) від 100 тисяч гривень до 1 мільйона гривень;

в) від 1 мільйона гривень до 10 мільйонів гривень;

г) понад 10 мільйонів гривень;

8) зустрічі та спілкування з об'єктами лобіювання, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище в розумінні Закону України «Про запобігання корупції», під час яких здійснювалося лобіювання;

9) розмір здійснених суб'єктом лобіювання внесків на підтримку політичних партій, внесків до виборчих фондів (із зазначенням назв партій/їх місцевих організацій, розміру, типу кожного внеску і дати його здійснення).

Стаття 18. Державний нагляд за дотриманням вимог законодавства з питань лобіювання

1. Моніторинг дотримання вимог законодавства з питань лобіювання, зокрема щодо достовірності відомостей, що подаються суб'єктами лобіювання до Реєстру прозорості, а також достовірності відомостей, зазначених суб'єктами лобіювання у звітах, здійснює Національне агентство у межах повноважень та на підставах, визначених цим Законом та Законом України «Про запобігання корупції».

2. Національне агентство здійснює моніторинг дотримання вимог законодавства з питань лобіювання на підставі інформації, отриманої від об'єктів лобіювання, фізичних та юридичних осіб, а також із медіа та інших відкритих джерел, яка містить відомості про невідповідність діяльності суб'єкта лобіювання вимогам цього Закону.

Будь-яка особа при виявленні порушень суб'єктом лобіювання вимог законодавства з питань лобіювання може повідомити про це Національне агентство.

3. Національне агентство здійснює моніторинг дотримання вимог законодавства з питань лобіювання за додержанням законодавства про захист персональних даних, без надмірного втручання у діяльність суб'єктів лобіювання.

Національне агентство невідкладно повідомляє суб'єкту лобіювання про початок здійснення стосовно нього моніторингу дотримання вимог законодавства з питань лобіювання.

Національне агентство повідомляє суб'єкту лобіювання про результати здійсненого щодо нього моніторингу дотримання вимог законодавства з питань лобіювання протягом п'яти днів з дня його завершення.

4. У разі виявлення невідповідності у відомостях про суб'єкта лобіювання, що містяться в Реєстрі прозорості, Національне агентство повідомляє про таку невідповідність суб'єкту лобіювання та надає йому можливість протягом 10 робочих днів з дня отримання повідомлення усунути її.

У разі якщо суб'єкт лобіювання не усунув виявлену невідповідність у строк, зазначений в абзаці першому цієї частини, Національне агентство вживає заходів щодо притягнення такого суб'єкта лобіювання до відповідальності, встановленої законом.

5. У разі виявлення ознак порушення інших вимог законодавства з питань лобіювання, у тому числі здійснення лобіювання особою, яка не набула статусу суб'єкта лобіювання та відомості про яку не внесено до Реєстру прозорості в порядку, встановленому цим Законом, Національне агентство вживає заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності, встановленої законом.

Розділ III. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через два місяці з дня початку функціонування Реєстру прозорості, але не пізніше 1 січня 2025 року, крім:

1) пунктів 2, 5 цього розділу, які набирають чинності та вводяться в дію з дня опублікування цього Закону;

2) пункту 4 цього розділу, який набирає чинності з дня введення в дію цього Закону.

2. Днем початку функціонування Реєстру прозорості є день опублікування Кабінетом Міністрів України в газеті «Голос України» повідомлення про початок функціонування Реєстру прозорості.

3. Установити, що після введення в дію цього Закону суб'єкт лобіювання вперше подає звіт щодо лобіювання за перше півріччя 2025 року — до 31 липня відповідного звітного року.

4. Внести зміни до таких законів України:

1) статтю 48 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 17, ст. 146) доповнити частинною шостою такого змісту:

«6. У засіданнях комітету, визначеного головним з підготовки і попереднього розгляду законопроектів, мають право брати участь особи, які є авторами законопроекту, що розглядається, та запрошені суб'єкти лобіювання.

Комітет, визначений головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту, запрошує на свої засідання з розгляду законопроекту суб'єктів лобіювання, які подали аналітичні матеріали до такого законопроекту відповідно до частини восьмої статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Суб'єкти лобіювання, які беруть участь у засіданні комітету, мають право виступу щодо законопроектів, до яких вони подали аналітичні матеріали, і з дозволу та у порядку, встановленому головою комітету.

Члени комітету мають право ставити запитання суб'єктам лобіювання щодо кожного законопроекту, до якого вони подали аналітичні матеріали, після закінчення їхніх виступів»;

2) у Регламенті Верховної Ради України, затвердженому Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14—17, ст. 133 із наступними змінами):

пункт 3 частини першої статті 91 викласти в такій редакції:

«3) інші відомості, необхідні для розгляду законопроекту, в тому числі відомості про аналітичні матеріали суб'єктів лобіювання в разі їх надання»;

статтю 93 доповнити частинною восьмою такого змісту:

«8. Під час підготовки і попереднього розгляду законопроекту суб'єкти лобіювання мають право подати до Верховної Ради аналітичні матеріали до такого законопроекту, які направляються головному комітету для розгляду та Апарату Верховної Ради для внесення до

єдиної автоматизованої системи та розміщення на веб-сайті Верховної Ради»;

у статті 97:

частину першу викласти в такій редакції:

«1. Щодо кожного законопроекту, включеного до порядку денного сесії Верховної Ради, Апарат Верховної Ради та головний комітет ведуть справу законопроекту в електронній та паперовій формах. Справа законопроекту містить документи, внесені в порядку законодавчої ініціативи, документи, підготовлені у процесі розроблення, розгляду, доопрацювання, прийняття відповідного законопроекту Верховною Радою, документи, які підготовлені органами Верховної Ради, державними органами, установами і організаціями за зверненням Верховної Ради, а також аналітичні матеріали, передбачені частиною восьмою статті 93 цього Регламенту»;

частину другу доповнити пунктом 6¹ такого змісту:

«6¹) аналітичні матеріали, подані відповідно до частини восьмої статті 93 цього Регламенту»;

3) пункт 6 частини першої статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 27, ст. 282) викласти в такій редакції:

«6) інші види правничої допомоги — види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушення, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення. Не належить до інших видів правничої допомоги лобіювання, що здійснюється відповідно до Закону України «Про лобіювання»»;

4) у Законі України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

у частині першій статті 11:

доповнити пунктом 6² такого змісту:

«6²) здійснення моніторингу дотримання вимог законодавства з питань лобіювання»;

пункт 9 викласти в такій редакції:

«9) забезпечення ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та Реєстру прозорості»;

доповнити пунктом 15¹ такого змісту:

«15¹) надання рекомендаційних роз'яснень, методичної та консультативної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань лобіювання»;

у статті 12:

частину першу доповнити пунктом 5⁸ такого змісту:

«5⁸) вносити приписи про порушення вимог законодавства з питань лобіювання, інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про лобіювання»»;

абзац першої частини шостої після слів «іншого порушення цього Закону» доповнити словами «порушення вимог законодавства з питань лобіювання, інших вимог та обмежень, передбачених Законом України «Про лобіювання»»;

частину шосту статті 13¹ доповнити пунктом 9 такого змісту:

«9) здійснення заходів з виявлення порушень вимог законодавства з питань лобіювання, повідомлення Національному агентству про виявлені порушення»;

в абзаці шостому частини п'ятої статті 14 слова «Закону України «Про політичні партії в Україні» замінити словами «законів України «Про політичні партії в Україні», «Про лобіювання»».

5. Кабінету Міністрів України:

1) протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

2) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити Правила етичної поведінки суб'єктів лобіювання, забезпечити створення та функціонування Реєстру прозорості;

3) поінформувати Верховну Раду України про стан виконання цього Закону у 2025 році.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

м. Київ,

23 лютого 2024 року.

№ 3606-ІХ.

Закон України

Про внесення зміни до пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» щодо збереження генофонду Українського народу

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Підпункт 3 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» від 22 листопада 2023 року № 3496-ІХ викласти в такій редакції:

«3) у разі смерті або оголошення судом померлою особи, репродуктивні клітини якої зберігаються відповідно до законодавства, їх безоплатне зберігання відповідно до цього Закону здійснюється протягом трьох років з моменту смерті такої особи або оголошення судом її померлою. Після закінчення цього строку подальше зберігання таких клітин може бути продовжене за рахунок іншої особи, визначеної у заповіті особи щодо власних репродуктивних клітин, які зберігаються відповідно до законодавства, на випадок її смерті або оголошення судом її померлою».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності одночасно з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права вій-

ськовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство)» від 22 листопада 2023 року № 3496-ІХ, але не раніше дня опублікування цього Закону, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня, наступного за днем опублікування цього Закону:

прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону, та привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом та прийняття ними нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

м. Київ,

7 лютого 2024 року.

№ 3573-ІХ.

Новим головою Міжнародного кримінального суду (МКС) обрано суддю Томоко Акане, йдеться у повідомленні, розміщеному на сайті МКС. Торік у березні вона видала ордер на арешт російського диктатора Володимира Путіна. Першим віцепрезидентом став суддя Розаріо Сальваторе, який також брав участь у підготовці ордеру на арешт Путіна, другим віцепрезидентом — суддя Рейн Алапіні-Гансу. Нове керівництво обрано терміном на 2024—2027 роки

Шок перед виборами

ЗА ПОРЕБРИКОМ

Вночі 12 березня дев'ять російських регіонів атакували бойові дрони. Масштабні пожежі виникли на нафтобазі в орлі та нафтопереробному заводі «Лукойл» в місті Кстово Нижегородської області.

«Атаки зазнав об'єкт паливно-енергетичного комплексу. На місці працюють спеціальні служби з метою локалізації загорання», — написав у своєму телеграм-каналі губернатор орловської області Андрій Кличков. Мер Орла Юрій Парафін повідомив, що до пункту тимчасово розміщення евакуювали 17 осіб з двох багатопверхових будинків.

Тривожну звістку доніс жителям і губернатор Нижегородської області Гліб Нікітін: «Вранці на кстовську промзону, на об'єкт паливно-енергетичного комплексу, було здійснено атаку безпілотних літальних апаратів. Задіяно всі необхідні сили та засоби для локалізації загорання на одній з установок з переробки нафти».

Telegram-канал «112» написав, що безпілотник влучив в установку з перегонки нафти. Державне інформаційне агентство тас повідомило про зупинку нижегородського нафтопереробного заводу, але згодом цю новину зняли зі стрічки. За інформацією ЗМІ, вийшла з ладу установка компресорного обладнання закордонного виробництва.

нижегородський нафтопереробний завод — один з найбільших в РФ, за рік переробляє до 17 млн тонн нафти — із західного сибіру та Татарстану. Готову продукцію відвантажує автомобільним та річковим транспортом, а також трубопроводами. В локалізації вогнища на заводі задіяли спеціальний пожежний поїзд російської залізниці.

Один із дронів долетів аж до підмосков'я, повідомив градоначальник російської столиці Сергій Собянін, і прямував він до Москви.

Уночі 12 березня про атаки безпілотників повідомляли в Белгородській, Воронежській, Орловській, кур-

ській, тульській, Брянській та Ленінградській областях.

За інформацією рІа «новости» з посиланням на військове відомство і місцеву владу, постраждали «об'єкти паливно-енергетичних комплексів та житлові будинки». Жодна цивільна людина не загинула.

Перед президентськими виборами фашистський режим боїться невдоволення народу і громадських протестів, вважає колишній глава уряду РФ Михайло Касьянов, який змушений проживати в еміграції, і «це шок для путінської команди, яка зараз організовує йому нову інавгурацію королем чи царем росії».

Заступник секретаря ради безпеки РФ, экс-президент Дмитро Медведєв від шоку рятується суто по-російськи — зловживає спиртным. The Insider помітив: шойно із-за кордону надішлють партію вин, той видає чергову страшилку. До речі, під санкції чомусь не потрапили медведєвські виноградні плантації в Італії. Час надходження вин і виходу

на телеграм-каналі токсичних страшилок збігається.

Утім, навіть якщо перекинуть італійський канал постачання вин, путінському блазневі нічого не загрожує ватиме. Він далі пиячитиме і лякатиме світ, адже медведєв ще є власником виноробні в Краснодарському краї потужністю 150 тисяч пляшок на рік. За часів свого президентства він встановив найточніший діагноз росії: у бідній країні пияцтво не можливо перемогти. І доводить свою правоту на практиці. Крім виноробства, ще зловживає самогонварінням.

Тим часом, за повідомлення «Агентства», 12 березня вранці сформовані з росіян підрозділи з участю бронетехніки атакували територію РФ у Белгородській та Курській областях.

«Ми відбиратимемо у режиму нашу землю сантиметр за сантиметром. Росіяни спатимуть спокійно, не боятись дзвінка у двері, будуть без побоювання говорити, що думають. Росіяни голосуватимуть за кого хочуть, а не за кого мають. Росіяни житимуть вільно», — заявив легіон «Свобода росії».

Богдан КУШНІР.

Збитки від війни: у науковців свій рахунок до окупантів

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Зазначається, що найбільше постраждала наукова інфраструктура Харківської області, причому найбільших збитків зазнали Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (116,5 млн дол.) та Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова (104,1 млн дол.).

Згідно з дослідженням, значна частина обладнання була знищена або викрадена. Пошкоджено понад 750 одиниць науково-технічного обладнання, з яких 643 одиниці не підлягають відновленню. Сюди входить обладнання, що використовується в широкому спектрі дослідницької діяльності. Загальна вартість відновлення дослідницького обладнання оцінюється в 45,9 млн доларів.

Було вказано на те, що особливе занепокоєння викликає ситуація навколо Інституту проблем безпеки атомних електростанцій НАН України, розташованого поблизу Запоріжжя. Обладнання для моніторингу стану ядерної промисловості було викрадено або знищено, в тому числі унікальна радіологічна лабораторія, яка контролює рівень радіації.

Згідно з дослідженням, війна також розпорошила українських науковців по всій країні й навіть за кордоном, а умови їхньої праці погіршилися.

Перезимували в теплі

Упродовж зимового сезону 2023—2024 років УВКБ ООН надало пряму грошову підтримку понад 127 тисячам найбільш уразливих пенсіонерів, щоб допомогти їм придбати побутове паливо в суворі зимові місяці.

Як зазначається на сайті організації, домовленість про додаткову зимову підтримку було укладено між Міністерством соціальної політики, Пенсійним фондом України та УВКБ ООН у листопаді 2023 року, щоб посилити спільну діяльність для необхідного захисту уразливих пенсіонерів у холодні зимові місяці, що є чітким пріоритетом для уряду України.

УВКБ ООН продовжить цю допомогу до кінця опалювального сезону та надасть грошову підтримку на загальну суму понад 25 мільйонів доларів США.

Пенсіонери, які додатково отримали кошти взимку, мешкають по всій Україні, більшість — в Одеській, Вінницькій та Кіровоградській областях.

На сайті також зазначається, що така допомога стала можливою завдяки щедрому фінансуванню урядових та приватних донорів, зокрема США, Європейського Союзу та Японії — трьома найбільшими донорами, які підтримують реагування УВКБ ООН в Україні.

Олесь Санін у Парижі презентував «Довбуша» французькій аудиторії

У кінотеатрі в центрі Парижа, неподалік Єлисейських полів, не було вільних місць. Квитки розкупили задовго до показу. Серед глядачів можна було побачити і французів, і українців.

Завдяки субтитрам фільм став доступним широкому загалу. Зрозуміло, що деякі речі складно пояснити європейцям, враховуючи специфіку перекладу. Але Олесь Санін (на знімку) переконаний: головне донести суть. Адже, після перегляду, всюди (а стрічку для прокату закупили вже 27 країн) до нього підходили здивовані люди з єдиним запитанням: невже, це правда? Чому ми про це нічого не знали?

«Я робив так, щоб сюжет працював. Я із самого по-

чатку не розраховував на закордонного глядача. Для мене головним глядачем був українець. Мій головний меседж — боротьба за свою свободу і за свою незалежність. Але зараз мені іноземці кажуть: а, так ви не зараз боретесь. Не 20 років і не 100. Свобода і незалежність — це наші постулати, — ділиться своїми думками Олесь Санін. — Це така історична ретроспекція. І з'ясувалося, що вона цікава. Я спеціально уникав розважальної сторони. Головне — донести нашу українську ідею. І це вдалося».

Під час спілкування із глядачами Олесь багато розповідав про покази фільму в зоні бойових дій, в шпиталях. Згадував про реакцію наших воїнів. «Тепер ми

знаємо, за що воюємо», — передає їхні слова режисер.

Організацією показу займалася франко-українська асоціація «Калуна». Також волонтери в залі збирали

донати на закупівлю евакуаційних автомобілів.

Юлія ШИПУНОВА.

Париж.

Фото надано автором.

Хмельницький уклав угоду про співпрацю зі Штутгартом і Дрезденом

«Трикутник успіху та розвитку» став унікальним форматом співпраці й партнерства Хмельницького з двома містами Німеччини.

Разом із міськими головами Штутгарта і Дрездена хмельницький міський голова Олександр Симчишин підписав тристоронню угоду про солідарне партнерство між трьома містами (на знімку).

Під час зустрічей із депутатами, керівництвом Дрездена, працівниками органів місцевого са-

моврядування, українською громадою, освітянами, бізнесом йшлося про необхідність постійної підтримки України, актуалізацію конкретної допомоги біженцям та українським організаціям, реабілітацію поранених військових тощо.

Очільники міст разом із послом України в Німеччині Олександром Макеевим взяли участь у форумі солідарного партнерства.

Ірина КОЗАК.

Фото Хмельницької міськради.

Лондон передасть списані автомобілі «швидкої» і не тільки

З 15 березня учасники програми утилізації, яку фінансує мер Лондона Садік Хан, матимуть можливість отримати свій автомобіль, який не відповідає вимогам ULEZ (вимоги зони низьких викидів), для підтримки гуманітарних та медичних потреб в Україні, ніж утилізувати чи модернізувати своє авто. Про це повідомляють в офісі мера Лондона, інформує «Голос Америки».

Наприкінці січня міністр транспорту Марк Харпер підтвердив, що уряд не бачить жодних правових перешкод, щоб дозволити передавати в Україну транспортні засоби, що не відповідають стандартам викидів.

Офіс транспорту Лондона повідомив, що зареєстрована у Великій Британії благодійна організація British-Ukrainian Aid (BUA) стане посередником для впровадження нової схеми. BUA сприятиме передачі транспортних засобів в Україну, надасть клієнтам відповідну документацію для отримання гранту на утилізацію та звітватиме за цю роботу. Лондонська служба швидкої медичної допомоги також планує долучи-

тися до ініціативи і передати Україні 50 списаних автомобілів.

Пояснюючи таке рішення, в офісі мера Лондона зазначили, що внаслідок російської агресії інфраструктуру України було значно пошкоджено, доступ до медичної допомоги ускладнився. Пожертвування різних транспортних засобів Україні забезпечить гуманітарну та матеріально-технічну допомогу.

BUA вже працює безпосередньо з організаціями на місцях в Україні та протягом 2023 року закупила і доставила понад 300 медичних та евакуаційних автомобілів туди, де вони були найбільш необхідні. «Кожен подарований автомобіль матиме величезний вплив на вибір між життям і смертю для тих, хто потребує гуманітарної чи медичної допомоги в Україні. Ці транспортні засоби дозволять нам евакуювати та транспортувати поранених, зокрема дітей, жінок і людей похилого віку, а також допомогатимуть медичному персоналу й даватимуть можливість доставатися до критичних місць», — зазначив представник British-Ukrainian Aid Райнер-Ельк Андерс.

Ціни та ринок праці

БАЛАНС ТИЖНЯ

- Ціни на продукти майже не зростають: плюс 2,6% за рік
- Працівники залучають ветеранів, пенсіонерів, людей з інвалідністю
- Новий тариф — за обслуговування внутрішньобудинкових систем

Середні ціни на харчові продукти в Україні в лютому 2024-го, порівняно з лютим минулого року, зросли на 2,6%.

Про це повідомляє Державна служба статистики.

За останній місяць харчі подорожчали на 0,4%. За даними статистичного відомства, зростання цін на продукти в Україні істотно сповільнилося наприкінці 2023 року завдяки рекордному врожаю, а також ускладненням експорту через західний кордон. За прогнозом НБУ, вплив цих факторів збережеться також у першому півріччі 2024-го. Тому продовольча інфляція залишиться низькою (до 3% у річному обчисленні). НБУ очікує, що у другому півріччі 2024-го продовольча інфляція прискориться на тлі низької бази порівняння через менші врожаї внаслідок очікуваного повернення погодних умов до середньокліматичних норм. Однак якщо не буде значних змін пропозиції, з 2025 року продовольча інфляція сповільниться до 3%.

Ризикнемо і зробимо висновок, що сповільнення інфляції свідчить про адаптацію економіки до воєнних умов та вдалу політику НБУ.

Тим часом ринок праці в Україні зазнав змін. З початку 2024-го кількість нових вакансій зростає та навіть перевищила рівень 2021-го (до повномасштабної війни). Водночас кількість резюме істотно менша за показники 2022—2023 років.

Про це йдеться в макроекономічному огляді, опублікованому Національним банком України. Це знак, що бізнес значною мірою адаптувався до воєнних умов і потребує персоналу для подальшого відновлення активності. Натомість пропозиція робочої сили обмежена міграцією та мобілізацією. Також імовірним є й те, що шукачі роботи знайшли її або відмовилися від пошуку через особисті обставини.

Згідно з опитуваннями, значна частина населення працевлаштована, а частка

тих, хто не працює, істотно скоротилася порівняно з початком повномасштабної війни. Крім того: на початку цього року, за опитуваннями, підприємства надалі зазначали посилення дефіциту і кваліфікованих, і некваліфікованих працівників. Для подолання цієї проблеми працівники активніше намагаються залучати групи населення, які раніше були поза робочим процесом.

За даними аналітиків, кількість вакансій для ветеранів зростає втричі між січнем 2022-го та січнем 2024 року; пенсіонерів — удвічі, людей з інвалідністю — на 22 відсотки.

Схоже, що економіка відновлюється, ринок праці потребує нових кадрів, з'являються можливості для працевлаштування різних груп населення.

Співгромадян, які мешкають у багатоповерхівках і користуються газовими мережами загальної власності, очікують ще й третя платіжка — за обслуговування внутрішньобудинкових систем.

З 2024 року в Україні, згідно з наказом Міністерства енергетики України № 292 «Порядок про технічне обслу-

говування внутрішньобудинкових систем газопостачання багатоквартирних будинків», мають відновити, відремонтувати та регулярно стежити за станом внутрішньобудинкових систем: газових труб та супутнього обладнання.

Тариф на здійснення перелічених операцій розраховуватиметься не щомісяця, а, можливо, раз на два-три роки. Оплачувати тариф повинні власники кожної квартири.

За словами експертів, платити часто людям не потрібно, адже за правилами технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем у будинках, яким менш за 25 років, повинне проводитися раз на п'ять років. У тих будинках, яким понад 25 років, — раз на три роки. Винятком можуть бути хіба що надто старі будинки, де обладнання надзвичайно зношене.

За попередніми підрахунками експертів для мешканців середньостатистичного будинку в столиці, не старшого за 25 років, такий тариф становитиме приблизно 350 гривень.

Підсумок невтішній і сумний. Не факт, що нова платіжка допоможе утримувати внутрішньобудинкові системи в належному стані, проте, без сумніву, стане додатковим фінансовим тягарем для більшості споживачів.

Підсумовував Віктор БОНДАР.

залучено 1 млн євро інвестицій, сплачено понад 60 млн грн податків та зборів.

«Хйорт Кнудсен» експортує свою продукцію в 11 країн. На Рівненщині на підприємстві працевлаштували понад 350 робітників, і їхня середня заробітна плата становить понад 22 тисячі гривень.

Тетяна ПАНАСЮК.
Рівне.
Фото прес-служби РОВА.

«Підтримка і співпраця з бізнесом — одне з пріоритетних завдань держави. Тому такі поїздки на підприємства проводимі й надалі. Нагадаю, на центральному рівні теж створена спеціальна платформа для взаємодії з підприємцями — «Зроблено в Україні». Її ініціював Президент України Володимир Зеленський. Продовжую прямиї діалог із бізнесом», — сказав очільник області.

Нагадаємо, що філіал біля Рівного компанія «Хйорт Кнудсен» відкрила у перші місяці повномасштабного вторгнення. Протягом цього періоду підприємство продовжує нарощувати обсяги виробництва, створює нові робочі місця та сплачує податки.

У компанії, в свою чергу, зазначили, що торік було реалізовано продукції на 3 млрд грн,

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.
Фото Дніпровської міської ради.

Зроблено в Україні... «Хйортом Кнудсеном»

Начальник Рівненської ОВА Олександр Коваль відвідав виробництво данської компанії «Хйорт Кнудсен».

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачену картку водія для цифрового тахографа UAD0000009LFB000, яка діє до 07/07/2027 видану на ім'я Слюсар Вадим Михайлович, вважати недійсною.

Втрачена карта для цифрового тахографа (карта водія) № UAD000000AN0C000 на ім'я Мофа Юрій Олександрович діюча до 02.03.2028 року. Дану карту для цифрового тахографа вважати недійсною.

Зіпсоване через помилку у прізвищі посвідчення потерпілого від аварії на ЧАЕС, категорії 2 серія Б № 097 919 від 29.07.1993 року видане Саливоненку Віталію Валерійовичу Київською ОДА вважати недійсним.

У провадженні Рівненського міського суду Рівненської області (33028, м. Рівне, вул. Шкільна, 1) перебуває кримінальне провадження №22023180000000029 від 16.01.2023 (номер провадження 1-кп569/1905/23, справа №569/18865/23) про обвинувачення Резнікова Олексія Вадимовича у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.5 ст.111-1 КК України. Суддя Рівненського міського суду Рівненської області Сидорук Євген Іванович викликає обвинуваченого Резнікова Олексія Вадимовича, 26.08.1961 р.н., громадянина України, уродження м.Львів, останнє відоме місце проживання: Херсонська область, м. Нова Каховка, вул. Букіна Миколи, буд.32А, кв.27 у судові засідання, які визначені судом та призначені на 02 квітня 2024 року о 12 год. 00 хв., 16 квітня 2024 року о 12 год. 00 хв., 18 квітня 2024 року о 16 год. 00 хв., 19 квітня 2024 року о 11 год.00 хв. та відбудеться в приміщенні Рівненського міського суду (м. Рівне, вул. Шкільна, 1) у залі судового засідання №11.

Втрачений атестат виданий середньою школою № 279 на ім'я Кириченко Владислав Миколайович, вважати недійсним.

Приватний нотаріус Андрух І.В. сповіщає про відкриття спадщини після смерті 13 жовтня 2023 року Ярового Віктора Анатолійовича, спадкоємців якого просимо звернутися за адресою: просп.Центральний (попередня назва вул.Лермонтова), буд.26 кв.1, м.Кривий Ріг, тел. (067) 522 58 28.

ДП "Комбінат "Прогрес" зацікавлено в придбанні обладнання для виготовлення твердопаливних брикетів, через укладення договору фінансового лізингу строком на 2 роки, з авансовим платежем не більше 35%. Вартість обладнання складає 6 208 000,00 грн. Прохання надсилати пропозиції на електронну пошту dpprohres@gmail.com. Контактна особа: Євген КУЗУБ, телефон +380665069732. Пропозиції розглядаються протягом 1 тижня після публікації оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ НОТАРІУСА ПРО ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ

20 листопада 2023 року відкрито спадкову справу після померлого 06.11.2023 року, Чистякова Юрія Васильовича. Чистякову Віталію Юрійовичу та Чистяковій Ользі Юрійівні, які мають право на отримання Свідоцтва про право на спадщину необхідно звернутися до нотаріальної контори за адресою: Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. Сачка, 16-41.

тел.: 096 604 48 06.

Приватний нотаріус Світлана Бурдік.

■ **1852.** Народилася Надія Тарковська — українська акторка. ■ **1861.** Помер Михайло Пачовський — український письменник, педагог, фольклорист, громадський діяч. ■ **1861.** Тараса Шевченка на кошти друзів поховали на смоленському православному кладовищі в петербурзі. Через 58 днів, згідно із заповітом, почнуть його перепоховання в Україні. ■ **1884.** Народився Степан Витвицький — український політичний діяч, правник, журналіст, член УНДП, другий президент УНР у вигнанні. ■ **1928.** Помер Франц Рубо — український художник-баталіст французького походження.

№ 50 (8329) СЕРЕДА, 13 БЕРЕЗНЯ 2024

Сьогодні в більшості областей України — невеликий дощ, подекуди з мокрим снігом, лише в північно-східних та східних областях без опадів. Температура вночі від 3 тепла до 3 морозу (у східних областях — до мінус 7), удень 1—8 тепла. На Закарпатті та півдні країни вночі 1—6 тепла, вдень — 7—13. Вітер переважно південно-східний, 7—12 м/с

СПОРТ

«Сокіл» — перший фіналіст

Хокей. Чемпіонат України. Плей-оф. Півфінальна серія. 5-й матч. 11 березня.

«Сокіл» (Київ) — «Київ Кепіталз». 3:2 (2:0, 1:1, 0:1). Рахунок серії — 4:1.

Вирішальний матч столичного дербі вийшов бойовим і безкомпромисним. Після двох періодів чинний чемпіон і володар Кубка України «Сокіл» вів перед 3:1. Але його суперник зброї не склав, скоротив рахунок до мінімуму. І в матчі повернулася інтрига.

«Кепіталз» доклали чимало зусиль, щоб врятуватися. Але оборона опонента витримала. Шайб команди більше не закидали.

Отже, четверта перемога «Сокола», він виграв серію і став першим фіналістом плей-оф чемпіонату. Його суперником у матчах за «золото» буде переможець протистояння «Кременчук» — «Дніпро» (Херсон).

Бій за пояс WBC Silver відбудеться в Києві

Бокс. 30 березня в столиці України відбудеться поєдинок за титул чемпіона світу серед молоді WBC Silver.

Український боксер напівсередньої ваги Назрі Рагімов (13-3, 7 КО) проведе бій проти Горге Моея з Колумбії (15-4-1, 4 КО).

Вечір боксу від Top Boxing Generation та Balu Fighting League Pro відбудеться на майданчику Stereo Plaza. Час початку події — 15:00 за Києвом.

Повідомляється, що вхід на арену буде доступний лише глядачам, яким виповнився 21 рік.

Нічия у Ковалівці

Футбол. Чемпіонат УПЛ. 21-й тур. 12 березня.

ЛНЗ — «Дніпро-1». 1:1. Ковалівка. «Колос». Рефері — Олександр Афанасьєв (Харків). **Голи:** Саліху, 57 — Філіппов, 47.

Житомиряни звільнили тренера

Футбол. Тренер «Полісся» Юрій Калитинцев залишив посаду. Про це повідомив президент житомирського клубу Геннадій Буткевич.

Він розповів про повагу до фахівця, про те, що співпраця президента і тренера була досить плідною.

«Я ніколи не забуду того, що він зробив для футбольного клубу «Полісся». Разом з Юрієм ми пройшли тривалий складний шлях. На його плечі впало надзвичайне навантаження. Після потрапляння до УПЛ, окрім тренувального процесу, через нього проходили численні прізвіща новачків, він мав брати на себе всю відповідальність за кожного, кого він оцінював і затверджував. Так відбувалося з кожним, хто приходив, та з кожним, хто йшов», — зазначив Буткевич.

Виконуватиме обов'язки тренера в «Полісся» Сергій Шищенко.

Нагадаємо, у 20-му турі чемпіонату країни поліщуки поступилися вдома «Олександрії» (1:2). Безвиграшна серія житомирян налічує вже шість матчів поспіль. Нині команда посідає шосту сходинку в турнірній таблиці (33 очки).

Наступний матч «Полісся» зіграє 16 березня проти «Оболони» на її полі. Початок зустрічі о 15:30.

Підготував
Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

Коли амбіції ворога не збігаються з його можливостями

ФРОНТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

У межах цього завдання на тимчасово окупованих українських територіях та території самої рф триває формування та розгортання низки нових частин, з'єднань та об'єднань її збройних сил. Про це пише координатор групи «Інформаційний спротив» Костянтин Машовець. Військовий експерт вважає, що доречно уважніше придивитись до цього процесу, аби мати уявлення — з чим і ким доведеться зіткнутися ЗСУ в подальшому.

Аналізуючи ситуацію, Машовець звертає увагу на кілька чинників. Так, на його думку, на розгортання російських стратегічних резервів у вирішальний спосіб впливатиме ймовірність проведення чергового етапу мобілізації в ерефії. Мовляв,

основні події в цьому контексті розгорнуться після «електорального акту» (виборів президента рф, які заплановано на 17 березня).

«Наскільки мені відомо, основний обсяг організаційно-штатних заходів щодо розгортання основної кількості нових військових формувань російським командуванням планується закінчити в період «кінець весни — початок літа».

Додавши до цього моменту приблизно 1,5—2 місяці, необхідних на процес оперативного розгортання основних угруповань військ (УВ) або ударних угруповань на визначених напрямках, можна сказати, що противник збирається використати основний обсяг своїх стратегічних резервів не пізніше середини — кінця літа нинішнього року», — акцентує увагу на ще одному чиннику оглядач. І додає: формуван-

ня дивізії, армії чи армійського корпусу противника не означає, що «все пропало»... Адаже показники спроможностей російського війська в питанні мобілізаційного розгортання цілком граничні та здатні до вичерпання. Причому — за багатьма параметрами. Мовляв, зібрати «живу силу», скажімо, у дивізію для її боєздатності недостатньо. Потрібно укомплектувати військово-угрупован-

ня штатним озброєнням і військовою технікою (ОВТ) для виконання бойових завдань.

Основну масу ОВТ російське командування має намір забезпечити за рахунок державного оборонного замовлення (ДОЗ). А тут є проблема. За словами координатора групи «ІС», у гш зс рф уже були змушені суттєво переглянути терміни формування низки частин та з'єднань через невідповід-

ність його амбіцій і реальних можливостей щодо нарощування чисельності та обсягів російського війська, а головне — вк рф забезпечити «технічно» запит на оснащення ОВТ.

«Але якщо ви за найбільшого свого напруження більш як 350—400 танків на рік не виробляєте, а при цьому зі сторони їх вам також узяти ніде, то в такому разі в реальності «штампувати» дивізії (навіть мотострілецькі) ви не можете собі дозволити. Принаймні одночасно...» — робить висновок Костянтин Машовець.

Ольга ВІТЕР.

Міський голова пішов до ЗСУ

Менський міський голова Геннадій Примаков (на знімку) отримав повістку й пішов служити до Збройних Сил України.

Згідно із законом виконувати обов'язки міського голови буде секретар Менської міської ради Юрій Стальниченко.

Як повідомив сам Геннадій Примаков, він служитиме не в тилу, а на фронті.

Василь ЧЕПУРНИЙ.
Чернігівська область.
Фото з соціальних мереж.

Перемогу наближають «павучихи»

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«У перші тижні війни, коли зупинилося багато заводів, у нашому «цеху» працювали більш як 50 жінок, — розповідає голова волонтерського об'єднання «Павучихи» Світлана Черевата, — нині дещо менше. 70 відсотків наших майстринь — пенсіонерки, які вже не уявляють себе без щоденної роботи біля «станка». Це — 86-річна Тамара Кременчуцька, її майже однолітки Марія Булахова, Ася Довженко, Надія Кострова, які дещо вправними майстрами і працюють без вихідних, адже ми постійно отримуємо замовлен-

ня від тих чи інших бойових підрозділів».

Перші маскувальні сітки «павучихи» сплели для блокпостів Обухівського району. Згодом — для прикордонників, танкових бригад, ППО. Сітки з України маскують не лише важку техніку, зокрема ГРАДи, а й окопи, бліндажі, інші об'єкти.

Загалом волонтерки виготовили 1 611 маскувальних сіток. Найдовша — протяжністю 28 метрів, а найбільша за розміром — 12 на 25 метрів. Світлана Черевата розповідає, що майже з перших днів війни об'єднання працює з 66-ю окремою механізованою брига-

дою імені князя Мстислава Хороброго, для воїнів якої передано понад 200 сіток. Безмежно дякують невтомним «павучихам» і бійці «Азову», котрі отримали з України більш як 90 засобів захисту, військовослужбовці 60-ї окремої механізованої Інгuleцької бригади.

«Нині працюємо з аеророзвідниками, — продовжує розповідь Світлана Черевата. — Найближчими днями передаємо на передову 71 нову маскувальну сітку. Тривалий час виконуємо лише конкретні замовлення військових частин. Раніше плели сітки з тканин, зараз перейшли на сучасні матеріали — вони міцні й легкі.

Скажімо, сітка розміром 6 на 12 метрів для танка з таких матеріалів важить лише 3—3,5 кілограма, а на машину ще менше — до кілограма».

В Україні, й у підрозділах ЗСУ волонтерське об'єднання «Павучихи» називають бойовим підрозділом. Військові кажуть, це не пафосні слова, а оцінка внеску волонтерок у Перемогу, адже завдяки їм збережено багато життів захисників, для яких активістки з Київщини стали бойовими побратимами. Навколо Світлани Череватої та очолюваного нею об'єднання збирається багато людей, котрі допомагають у тій чи іншій справі. Це, зокрема, й колектив професійного ліцею, педагоги та учні якого вже теж стали волонтерами. Під час майстер-класів для них, які проводять активістки, підлітки не лише опановують нову для себе справу, а й стають учасниками «польових» занять з історії України.

Співпрацюють «павучихи» з іншим волонтерським об'єднанням, що діє в місті, — «Переможний крок». Разом беруть участь у гуманітарних місіях у прифронтових зонах, куди везуть харчі, воду, одяг та інші необхідні для виживання постраждалих від російської агресії людей речі. Уже здійснено понад 100 виїздів на схід — Лиман, Бахмут, Торезь, а ще на південь, на Херсонщину, нині в графіку — розбомблений рашистами Часів Яр.

Світлана ЧОРНА.

Фото надано
Світланою ЧЕРЕВАТОЮ.

Відповідальні за підготовку номера:
Віталій СУДДЯ, Тетяна УВЕРОВА.

► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
► Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
► Рукописів не повертаємо.
► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.
© Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідоцтво про реєстрацію періодичного
друкованого видання — КВ № 1
від 26.05.1994 р.

Газета виходить
5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка).
Передплатний індекс
на 2024 рік
40224

145,00 грн. — на місяць;
435,00 грн. — на квартал;
870,00 грн. — на пів року;
1740,00 — на рік.

Друк:
ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 92112

Видавець —
Державне підприємство
«Редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить
з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47,
вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-73;
відділ реклами — 503-61-92;

E-mail: mail@golos.com.ua —
загальний

reklama1@golos.com.ua —
відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

